

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

dal t.s.7.

№ 98 (1946) 24 may 2019-cu il

*Ölmüşdü Xankişi qoburu
aldən versin*

Qaryagin rayonunda (indiki Füzuli rayonu) Xankişi adlı bir milis işçisi varmış. Rəis həmişə onu bəməzləyirmiş ki, bəs o, qaçaq-quldura, oğru-əyriyə qarşı fəal mübarizə apara bilmir.

Xankişi bu dəfə də rəisin yanından qanıqara çıxır və fikirli-fikirli evinə sarı gedir. O, qaranlıq döngənin birindən keçərkən biq quldurla qarşılaşır. Quldur Xankişidən üstündəki pul-paranı, qiymətli şeyləri verməyi tələb edir. Xankişi onun dediklərinə əməl edərək olan-qalan şeylərini quldura verir. Quldur onun tapançasını da əlindən alıb qaçır.

Xankişi kor-peşman geriye-şpbəyə qayıdıb vəziyyəti rəisə söyləyir. Rəisin gözü Xankişinin belindən asılmış tapançanın qoburuna sataşır. Rəis maraqla soruşur:

-Bəs deyirsən, tapançanı aparıblar, qobur ki, belindədir?

Xankişi özünü çəkərək şəstlə deyir: -Bəyəm Xankişi ölmüşdü ki, qoburu da əldən versin.

Bu hadisə bütün rayona yayılır. Hamı Xankişini təbəssümlə qarşılayır, hətta ona belə bir şəbədə də qoşurlar:

**-Yemisən turş alçanı,
Qarnın çalır kamanşanı,
Xankişi, götür tapançanı,
Qoyma qobudan qaçanı.**

İgidlik boyunan ölçülmür

Qoçəhmədli kəndində Allahyar oğlu Sübhan adlı bir kişi varmış. Boydan balaca, amma od-yalav imiş.

Bir gün Qarabağ xanı onun adını eşidib Qoçəhmədliyə gəlir. Sübhanın evini soraqlayıb tapır. Baxır ki, qapıda bir törə kişi midilənir. Çağırır ki, a gedə, bura Sübhanın evidi?

Törə kişi cavab verir ki, bəli! Xan keçir həyətdə. Törə kişidən soruşur ki, hanı Sübhan? Törə kişi deyir ki, örüşə gedib, mən onun nökeriyəm. Əylən, gələr. Xan və əyanlarını əyləşdirib, bir qoç kəsir. Tez qaraqovurma eləyib or-

talığa gətirir. Arvadı da bir samavarı odlayıb, çah dəsgahı qurur. Xan yeyib içə-içə dəm-dəsgaha baxıb "afərin" deyir. Fikirləşir ki, deyilmişcə var, nökeri belə olanın ağası necə olacaq?! Yeyib-içəndən sonra üzünü nökerə tutub deyir:

-Nooldu, ağan gəlmədi?

O da qayıdır:

-Xan sağ olsun, bu evin ağsı da, nökeri də mənəm. Mən nökeriniz Sübhanam.

Xan sarsılır. Sübhan ha Sübhan-dəvədləyi, yeralması. Hirsələnir:

-Belə də Sübhan olar? Bilsəydim burada çörək yeməzdim.

Sübhan qayıdır:

-Xan sağ olsun, igidlik, kişilik boyunan ölçülmür! Dam boyda fil siçandan qorxur.

Vəkilin atı kimi başını yelləmə

Əvvəllər bir neçə kənd bir sovetliyə tabe idi. Sovetlikdə bir neçə işçi çalışırdı. Hər işçinin də öz vəzifəsi vardı. Bu vəzifələrdən biri də vergiyiğan idi. Vəkil kişi də bu sovetliyin vergiyiğanıydı. Onun təmsil olunduğu sovetlik isə 4 kəndi əhatə edirdi.

Vəkil kişi hər səhər adətini üzrə çay-çörəkdən sonra kəhər atını minib gündə bir kəndə gedər, bu kəndləri qapı-qapı gəzərək vergi yığarmış. O, hər bir evin qarşısında atının cilovunu dartıb saxlayar, ev yiyəsini çağırır vergini vaxtında ödəmələrini xatırladır və atını o biri qapıya sürmüş. Bu hal demək olar ki, hər gün təkrar olunarmış. Vəkil kişi hər qapıda atının cilovunu çəkəndə at başını yelləyərək dayanarmış. Bir dəfə necə olusa at yəhərli-yü-yənli qapıdan çıxır və başlayır özbaş-

Yaxud niyə belə deyirik?

na qapı-qapı gəzməyə. At adətini üzrə hər qapıda dayanır, başını yırğalayır, sonra isə o biri qapıya keçir.

İndi də o kənddə birisi yersiz yerə başını yelləyəndə deyirlər:

-Vəkilin atı kimi başını nə yelləyirsən?.

**Nemes buranın boquna
bələd deyil**

XIX əsrdə almanlar gəlir Gədəbəyə və qədim Qaryagində (Füzulidə) məskunlaşıblar.

Bir ailə də Füzuli rayonunun Aşağı Seyidəhmədli kəndi ilə Şükürbəyli kəndi arasında "Daşlı yer" deyilən yerdə binə qurub. Bu ailə əkinçiliklə məşğul olmağa başlayır.

Seyidəhmədlidən biri gəlib deyir: -Ay nemes, bu arpanı, buğdanı niyə demyə sahəyə əkirsən? Toxumu heç olmasa su tutan yerə səpsənə. Yağ-

mayanda da bir qulaq su gətirib suvararsan.

Alman deyif:

-Əə, elə boq (Allah) verəjek.

Seyidəhmədlili ondan aralanıb deyir:

-Yazıq hələ buranın boquna bələd deyil ey!

Camişdan "qorxan" Dilağarda

Bir neçə Dilağardalı deyillər ki, günüz gamışdan qorxsaq, gecə aparsaq bizdən şübhələnməyəcəklər. Onlar öz-dərin vurur bilməməzdiyə. Gamış gələndə qaçılar doluşurlar evə. Deyillər bu hündəhər, qara heyvan bizi yeyəcəh.

Axşam isə rezin sapoqlar olur ey, fəhlələr geyinir. Onu geyindiriflər gamışın ayaqlarının dördünə də, aparırlar. Malın yiyəsi gedif milisə şikəət eliyir ki, bəs gamışımı aparıblar. Milis də

gəlif baxıf görür ki, bir adamın rəddi belə gedir, bir adamın rəddi o yana gedir, amma gamışın rəddi yoxdu. Qalılar məhətdəl. Gamışı oğurruyanı tapa bilirlər.

Vaxt gəlir o adamı başqa bir işin üstündə tutullar. Bu adam bir heylə də ağır cinayət törətməmişim. Məhkəməde deyif:

-O vaxdı gamışı apardım mənə tuta bilmədiniz. Bilin ki, onda gamışın ayaxlarına sapoğu geyindirif apararməniydim.

Məhkəmə onun cürünə-cürəpəsinə baxıf deyir:

-Bu ki, belə fərəsətdi adamdı, açın buraxın ə bunu.

**Kommunist deyilsən,
bəs niyə oğurluq eliyirsən?**

Gəncalı Səfərəliyev Dilağarda sovxozunun direktoru Nüsret Məmmədovla gedir sahəni gəzməyə ki, görsünlər əkin-biçin necədi.

Onlar ot qoruğundan keçəndə görüllər ki, bir nəfər sovxozun yoncasını çalıf, indi də başdıyır arabaya yığmağa.

Nüsret Məmmədov əsəbləşir:

-Ə köpəyoğlu, bu otu niyə yığırsan? Bəlkə onu sənənin taygöz dədən filankəs beçərif, hay?

Gəncalı kişi görür ki, Nüsret Məmmədov getdikcə qızıdır, belə getsə, qanqaraçılıx olajax. Odur ki, özü qarışır işə. Otu yığan kişiye yaxınlaşıf deyir:

-Bura bax, ə, sən kaministsən?

Kişi deyir:

-Yox, dədəm-nənəm saa qurban, mənə elə yerlərə qatma.

Gəncalı kişi özünü əsəbi göstərərək deyir:

-Ə kaminist deyilsənsə, bəs niyə oğurrux eliyirsən?

Hər dəqiqənin bir hökmü var

Bir kişini dar ağacından asmağa gətirirlər. Cəllad ipi onun boğazına keçirmək istəyəndə kişi ondan xahiş edir ki, onu bu ağacdən yox, o biri dar ağacından assınlar. Cəllad gülümsünüb deyir:

-Onsuz da asılacaqsan. Bunun nə fərqi var, bu ağac olmasın, o biri olsun?

Kişi cavabında deyir?

-Sənənin üçün fərqi olmasa da, mənə üçün fərqi var.

Cəllad kişini bu dar ağacından endirib o biri dar ağacının yanına gətirir. Elə ipi onun boğazına keçirmək istəyir ki bu zaman çapar şahın fərmanını cəllada yetirir. Fərmanda yazılıbmış ki, bəs kişinin heç bir günahı yoxdur. O, azad edilməlidir.

Ölümdən xilas olan kişi sevinclə cəllada deyir:

-İndi gördünmü hər dəqiqənin bir hökmü var?

(ardı gələn sayımızda)

**Toplayanı və çapa hazırlayanı
Faiq Şükürbəyli,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ DƏSTƏYİ İLƏ DƏRC OLUNUR**